

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre . . . 3 ft.
 Negyed évre . . . 1 ft. 50 kr.
 A lap szellemi részét illető
 küldemények a szerkesztő-
 nek, anyagiak a laptulaj-
 donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyiltér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél
 30 kr.
 A hirdetések Bittermann
 Nándor könyv- és könyvnyomda-
 jában és a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Megyénk multjából.

II.

Mosztonga táján élt őslakók kisebb-nagyobb telepeket alkothattak, amelyek közül a Renlinger-féle domb legnépesebb lehetett. A rendszeres ásatásnak mindenestre itt kell kezdődnie. A kernyai, illetve gyulafalvi ér, mely jelenleg a Ferenc-csatornába ömlik, a csatorna ásása előtt a Mosztonga főágába folyt; az itteni telepek szintén nagyszabásúak, ha tekintetbe vesszük, hogy Gyulávalva egész területe sírmező. Ezen ősnép a bronzkorban élt, annak utolsó szakában, midőn a vas használata a vágó és szuró eszközökre kiterjedt. Az őslakók nomádok lehettek; harcos nép, mit a bronzév és a 70 cm. hosszú vaskard bizonyít. De a mellett halászzattal is foglalkozhatott, mire a közeli Mosztonga készíthette őket s a hálónehezék emellett szől. Földműveléssel is foglalkozhattak; mert kétségtelen, hogy az őslakók humuszon laktak, mely akkoriban 30—40 cm. vastag lehetett s most 85 cm-nyi. A csontváz közvetlenül feketefölddel volt borítva, noha a sír alsó része a sárgaföldbe ért. Frölich idézett állítása tarthatlan.

A temetkezés pusztá földbe történt, koporsónak nyoma sincs, a sírok sehol sem voltak kikapasztva. Mindenütt agyagedények találtak, melyek talán vallási szokásból tetettek be. Ugy látszik, hogy a halottak teljes vagyonukkal eltemetettek. A férfiak teljes fegyverzetökkel, a nők összes ékeikkel. Az ezen vidéken élt őskori nép meglehetősen magas műveltségi fokkal bírt. Ismerte a bronzot, a vasat, az üveget, a sőt a kaolint is; agyagkészítménye noha egyszerű, de szabatos; kétféle agyagot használt, mely vörös és szürkére lett égetve. *Összes készítményeiken a római kultúra befolyása látható.*

Bácska sírletekben eddig szegény; pedig oly kiterjedt sírmezőkről szólunk, melyekhez hasonlót csak Keszthely környékén ismerünk. Rendszeres kutatás európai fontosságot adhat nekik, ha akadna hatóság, mecenás vagy műkedvelő vidékünkön, akik áldozatot hoznának a tudományért.

Egyes sírletek előfordultak Ó-Becsén, Cservenkán, Rigycán, Bajsán és Zentán. Az urnasírok közül a Mosztonga déli részén fekvő Karavukovát említjük. (Dudás Gy. Bács-Bodr. rég. eml.) A Mosztonga eredéséhez közeli Roglatica pusztán találtak 1877-ben egy sírt. (Arch. Ért. 1877. 95. l.) Ezen sírletek azonban rendszeresen nem irattak le s így az általam leírt sírletekkel nem hozhatók összehangba. Fajlalnunk kell ezt, noha több sírt az említettek közül a Mosztonga mellett élt ugyanegy ősnépnek tulajdonítunk.

Az összehasonlítás arra vezetett, hogy ezen ősnép nyomait csak megyénkben, hanem másutt is keressük. A szegedőthalmi őstelep és temetkezési hely szintén barbár eredetű s a római kultúra befolyását tünteti fel. S ha itt még kétség kerülhet szóba az azonosságot illetőleg, úgy határozottan kell állítanunk, hogy az általam felfedezett két nagy sírmezőben eltemetett ősnép azonos az aul, mely Délmagyarországban, főleg Fehértemplom körül temetkezett. A fehértemplomi sírmezőt Milleker Bódog fedezte fel. A barbár leletek enyémekkel azonosak. A temetkezési mód egy, noha urnasírok is előfordulnak, melyeket egy másik népek tulajdonítok; az is nomád nép volt, harcos és halászzattal foglalkozott. A nők piperéi közül a gyöngyök teljesen azonosak, sőt mi több Milleker is talált két kaolingyöngyöt, melyeket ő krétaszertől anyagból készültnek mond. Ismételt hangoztatom, hogy a fehértemplomi barbár leletek egyek és azonosak a Gyulafalván és Zomborban a Mosztonga mentén általam felfedezettekkel.

Hátra van még a legfogósabb kérdés. Melyik népek tulajdonítok ezen sírmezőket? Elismernem, hogy nagyobb szerű rendszeres ásatás eredménye szükséges ezen kérdés megoldására; de

azért hozzávetőleg, ha nem is egészen pozitívet, egyet-mást mondhatni.

A történelem, a régészet és kraneologia adhatják meg a kellő felvilágosítást. A legelső lakók egyes szkita törzseket leszámítva, a kelták voltak. Ezeknek is volt bronzkultúrájuk s a régészek azt állítják, hogy kiváló technikájuk által tüntek ki. Bácskában főleg a Teleskán laktak, hol nyomukat több helyen lelték. Igen valószínű, hogy a még ekkor mocsaras Duna mentén tartózkodtak volna, mely idejükben jórészt vízzel volt borítva. Azonkívül határozottan germán nép volt; az általam fellelt koponyák pedig közel állnak a mezokefál alakhoz; s egy antropologus első tekintetre rómaiaknak mondta. A rokon bojkok, kik utánok jöttek s kiknek bácskai letelepedésük be sincs bizonyítva, alig jöhetnek számba; ép úgy egyes népvándorláskori nemzet. Az avarok temetkezési módja teljesen elütő. Legvalószínűbb tehát, hogy itt szarmát-jazig sírmezővel van dolgunk, mely szláv népfaj Krisztus előtt ötven esztendővel Cezár korában telepedett le s félezer esztendeig itt élt. Természetesen sok kétely férhet még ezen állításhoz s én kategorice nem nyilatkozhatom. Speciális szarmát sírmezőt nem ismerünk; Mussu Viktor erdélyi, a Délmagyarországi muzeum-egylet a bánási sírmezőkről közölt egyet-mást, de ott a sírmezők számos későbbi és előbbi népek letelepedése által jelentékenységből vesztek; hogy mely sírokat tulajdonítsák a szarmátoknak, evvel maguk sincsenek tisztában. A Mosztonga felső részén elterülő sírmezők azonban tisztaságukat megőrizték s az avar, esetleg középkori síroktól könnyen elkülöníthetők. Ezen szempontból is fontos ezen sírmező. A koponyák is inkább szláv típusra emlékeztetnek. Dudás Gyula a kis római sáncokat is a szarmátoknak tulajdonítja; e mellett a Duna mentén ezen nép ugynevezett „szabadok“ osztálya élénk összeköttetésben állott a rómaiakkal; s ezen érintkezés nyoma, értem a római kultúra befolyását, a fellelt tárgyakon határozottan konstatálható. Azon öv, mely elveszett ugyan s egy férfi sírban találtatott, pikkelyes volt; a Traján-oszlop képein két szarmát harcos ábrázoltatik s azoknak páncéla szintén pikkelyes készítmény. Ez felette érdekes és figyelemre méltó hasonlatosság. A szarmátokról szóló leírásokat ismerjük és ezen fellelt sírok hasonló jellegű népfajra következtetni engednek. Semmi sem szól az ellen, hogy ezen sírmezőt egyelőre, mondom csak egyelőre, míg még bizonyosabbat nem állapíthatunk meg a régészet segítségével, a szarmátoknak ne tulajdonítsuk.

A koponyákat öszre egy tekintélyes szakférfiával vesszük vizsgálat alá. A méreteket megteendjük s annak idején közlendem munkásságunk eredményét. Akkor elválik, vajjon germán vagy szláv néppel van-e dolgunk.

Thim József.

Segítség!

Az eperjes-nagykároly-torockói tűzkárosultak emlékalbuma, melyet a magyar írók és művészek a romokká lett három magyar város újra építésének előmozdítására adtak ki, immár a második kiadás alá került, hogy az előfizetők nagy tömege kielégíthető legyen. Az eddigi előfizetések által elért összeg már a 80,000 forint felé jár. Valóban, az ország művelt magyar közönségéhez nem hiába fordult az emlékalbum szerkesztőbizottsága, élén koszorús regényíróinkkal, büszkeségünkkel, Jókai Mórral; mert nem pillanatnyi szükséglet enyhítő filléreket, hanem igazi segítséget nyújtó összeget képez a már elért eredmény, oly összeget, mely az újra építést valóban előmozdítani fogja. Az emlékalbum elé tüzött cél tehát el lesz érve. Vajjon e cél elérésében megyénk közönsége méltóan van-e képviselve az előfizetők névsorában? A 100 frtos példányok előfizetői közt alig van egy-két név. Vajjon a 10, 3 és 1 frtos példányokra aránylag jóval több-e, a megye művelt magyar közönsége nagyságának megfelelőbb-e az előfizetők száma? Bár lenne így! Mert ne higgyék ám azt sokan, hogy a megye jó hírnevéhez elég a nagy vagyon, fény,

pompa stb. Ne higgyék ám azt, hogy az irodalmi működés csak skriblerek, latainerek pusztá időtöltése. Nagy hatalmasság az irodalom, mely itél. Ne ítéltsük el magunkat. Ne szőljon annak a nagy bizottságnak ítélete felőlünk egyelőre csak magánmegjegyzések alakjában sem úgy, hogy mi itt a Bácskaságban, ebben a dúsgazdag Kánaánban, *irodalmi műveltség dolgában még mindig a század elején vagyunk*, — s irodalompartolás révén jótéményt gyakorolni kevés az érzékünk. *Aki még nem fizetett elő erre az emlékalbumra, e hó végéig megteheti. A 100 frtos példányok az előfizetők névsorát is tartalmazzák. A 10 frtosak olifant-nagyságban pergament borítékkal, a 3 frtosak pedig kartonvastagságú papíron és az 1 frtosak is díszesen állíttatnak ki. Az előfizetési pénzek a Segítség kiadóhivatalába küldendők Budapestre.*

A ki megveszi, bizony csak önmagának, a családos ember családjának szerez vele gyönyörűséget, oly művészi kiállítású, oly gazdag tartalmu ez az album. *Rudolf trónörökös főherceg Öfenségtől, József főherceg Öfenségtől s Koburg Fülöp kir. herceg Öfenségtől kezdve, az irodalom és művészet kitünőségei által folytatva, a magyar írók és művészek minden számottevő tagja, alig egy-két kivétellel, képviselve van az emlékalbumban. A műveket felsorolni, ismertetni sem terünk, sem célunk nem lehet. Meg kell azt a gyönyörű albumot venni s úgy gyönyörködni benne! A ki e hó végeig elő nem fizet reá, azontúl jóval magasabb bolti áron kaphatja.*

ELŐFIZETÉSRE FELHÍVÁS

„BÁCSKA“

X. évfolyamára.

Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:

Egész évre	6 ft.
Fél évre	3 ft.
Negyed évre	1 ft 50 kr.
Néptanítók számára:	
Egész évre	4 ft.
Fél évre	2 ft.
Negyed évre	1 ft.

Előfizetési pénzek Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomdája küldendők.

Hirek.

Felsővárosi értekezlet. A felsőváros városi képviselőinek értekezletén dr. Margalts Ede bizottsági tag polgármesternek Falcione Nándor városi szenátort ajánlja, ki oly család nevét viseli, melynek egyik tagja Falcione Gyula százezreket alapítványul tett Zombor város javára. Isten tudja mikor akad a város fenköltebb gondolkozású polgárságának alkalma ezen családi név iránti elismerését tanusítani; most itt van az alkalom, válasszuk a város polgármesterévé ezen érdemes név egyik érdemes képviselőjét, Falcione Nándort! — Azon hirekkel szemben, mintha a két polgármesterjelölt közül irányadó helyen bármelyik mellett állásfoglalás történt volna, határozottan állíthatja hogy főispán ur Ó méltósága, a mint azt ismételt és ismételt nyilatkozataiból tudja, egyik jelölt mellett sem foglalt el állást és mindkettőt egyaránt ezen állásra érdemesnek tartja. E tekintetben hivatkozik Schaffner József és a szintén jelenlevő Valtér Nándor urra. E felhívásra mindketten nyíltan kijelentik, hogy ez állítás a valóságnak teljesen megfelel.

A magyar országgyűlés ünnepélyes megnyitása szeptember hó 29-én, esütörtökön, délutánt meg végbe.

Ügyvédi kamara. Balogh Ernő mint ügyvédjelölt, lapunk jótollú dolgozótársa, a szabadkai ügyvédi kamara kötelékébe felvétetett.

Pályázatok. A bajai kir. járásbírósnál joggyakorlati állásra 2 hét alatt, Szabadka város törvényhatóságánál alügyészi állásra két hét alatt pályázat van hirdetve.

Baja város törvényhatósága a napokban tartott rendes közgyűlésén tárgyalta az 1888-ik évre szóló költségvetést, mely szerint a házipénztár szükséglete 235,901 frt 74 krt, fedezete 216,535 forint 90 kr, hiány 19,365 frt 84 kr, mely 20% községi pótdávval fedeztetik. A kórházipénztár szükséglete 17,894 forint 33 kr, fedezete 15,057 forint 85 kr, hiány 2836 forint 48 kr, mely a házipénztár kiadásában találja fedezetét.

Tíz. Csonoplya községében vasárnap éjjeli 12 órakor Tonninger Mátyás háza a lángok martaléka lő.

Névváltoztatás. Deusch Henrik pacseri illetőségi nagyikindai lakos vezetéknevének „Darvas“-ra kért átváltoztatása belügyminiszteri rendelettel megengedett.

Hymen. Szabadkán Jankovits Kázmér városi főügyész jegyben jár a kedves Mukits Leona kisaszonnyal.

Nyilatkozat. A „Bácska“ mult számában „Referens“ aláírással megrovó megjegyzést közlő valaki annak következtében mert az iskolásoknak legutóbbi gyűlésében a Falcione-öszöndijra egy helybeli II. éves joghallgató nem ajátatott, azért, mert állítólag vőlegény. — A t. referens úr vagy nem volt jelen a gyűlésben, vagy hibásan referált; mert határozottan kijelentem, hogy az egész gyűlés tartama alatt soha senki — egyetlen szóval sem hozta elő azon körülményt, mintha folyamodó vőlegény volna. — Az illető jogász egyszerűen azért ejtett el, mert szüleinek egy ház és 5 hold földből álló birtoka van, és mert ugyanezen indok alapján a városi közgyűlés már az elmúlt évben mint nem vagyontalant és nem szegényt nem tartotta felvetőnek az ösztöndíjasok közé. Ez az igazi indok, és nem a Referens úr állítása. Fejér Gyula apát-plébános és iskolászeki elnök.

Mémlő-vásár volt a napokban Szabadkán. A kiküldött bizottság 12 drb ménlövet vásárolt be az állam számára 500—700 frt árban. A bajsai Vojnich Simon által kiállított 3 1/2 éves ménlövet Bajországra részére 2000 frtért adták el.

Névváltoztatás. Özv. Schateles Simonné bajai illetőségű ugyanotani lakos Andor nevű kiskorú fia vezetéknevének „Balog“-ra kért átváltoztatása, belügyminiszteri rendelettel megengedett.

Vásár. A földművelés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. miniszterium f. é. 39536. számú intézkedéssel Feketehegy község kérelmére megengedte, hogy a nevezett községben évenként május hó 5-én és október hó 30-án országos, és minden szombaton hetivásár tartassék.

Nyugdíjazás. Kázmér István szabadkai kir. törvényszéki irnok saját kérelmére nyugdíjaztatott. Megírt állására pályázat van hirdetve.

Meghívó. A hódásági ifjuság 1887. évi október hó 2-án a kaszinó helyiségében a kaszinói könyvtár javára, zártkörű tánefüzérkét rendez. Kezdeté 8 órakor. Belépti díj 1 forint.

Vásárok a megyében október hóban: Adán 25-én. — Apatinban 21-én. — Bácsban Demeter napon. — Baracsán 20-án. — Bezdánban 3-án. — Csuroghon 6-át megelőző vasárnap és hétfőn. — Feketehegyen 30-án. — Jankovácon 25-én. — Katymáron Teréz napot magában foglaló hét hétfőjén. — Kernyaján 4-én. — Kulán 15-ikét megelőző vasárnap és hétfőn. — Nemesmilitiesen 20-án. — Ó-Becsén 17-ikét megelőző vasárnap. — N.-Palánkán első hétfőn. — Pivnicán 23-án. — Szabadkán 27-ikét megelőző vasárnapot szerdái. — Szataniscon 4-ikét megelőző hétfőn. — Titen 20-án. — Topolyán 4—5-ikét megelőző vasárnap és hétfőn. — Torzsán 2-án. — Ujvidéken 29-én.

Hymen. Lénárd Máté szabadkai nagybirtokos, Szabadka volt főispánja, a napokban tartotta esküvőjét özv. Baacsics Anna úrnóval.

Városi közgyűlés. Zombor szabad királyi város törvényhatósági bizottsága 1887. évi szeptember hó 28-án délelőtti 9 órakor a városháza nagytermében rendes közgyűlést tart, a következő tárgysorozattal: 1. A halálózás folytán megírt polgármesteri állásnak választás útján leendő betöltése. 2. Karsay István számtiszt elhalálózása folytán megírt számtiszt állásnak választás útján leendő betöltése. 3. A bírái választmányba egy tag választása. 4. Az 1888-ik évi költségeloirányzat. 5. A közvezési alaprak 1888-ik évi költségeloirányzata. 6. Belügyminiszteri intézkedés a betegség vagy szellemi fogyatkozás folytán munkaképtelenné vált tisztviselő, segéd- és kezelőszemélyzeti taggal szemben követendő eljárás iránt alkotott szabályrendelet tárgyában. 7. Belügyminiszteri intézkedés a fegyelmi eljárást előző vizsgálat folyamán lemondott választott tisztviselővel szemben követendő eljárás iránt alkotott szabályrendelet tárgyában. 8. Törvényhatósági átiratok. 9. A közigazgatási bizottság felévi jelentése. 10. A közigazgatási bizottság bejelentése az ülésekről igazolatlanul elmaradt tagok iránt. 11. A városi tanács jelentése az ipar- és kereskedelmi iskola folyó évi szeptember-december havi költségeinek fedezésére előleg kiutalványozása iránt. 12. Az adai földmives iskolai két ösztöndíj állomásként választás útján leendő betöltése. 13. Gazdasági és pénzügyi bizottság javaslata a városi földek árverésének jóváhagyása tárgyában. 14. Gazdasági és pénzügyi bizottság javaslata a 2. számú bolt bérbeadása tárgyában. 15. Dr. Spitzer Mór zombori lakos kérvénye 1 hold és 540 □ öl városi föld eladása tárgyában. 16. A zombori izraelita hitközség kérvénye a 851 frt 15 krnyi iskolai segélynek 1200 frtra leendő felemelése tárgyában. 17. Ulrich Vince és Puskas Mátyás vállalkozók kérvénye az építendő közműhidhoz szállítandó anyagokra nézve a közvetve vármegyességre elnyerése iránt. 18. Fizetési előleg iránti kérvények. 19. Netán időközben beérkező sürgős ügyek. Kelt Zomborban, 1887. évi szeptember hó 23-án. Vukicsevics Péter s. k., polgármesteri helyettes.

Esküvő. Ujvidéken Schönlitzer Ferdinand es. és kir. élelmezési ellenőr tegnap esküvőt örök hűséget a kedves Luksch Gizella kisasszonnyal.

Baján a Pollermann-féle gyógyszerárt Fárnek Kálmán vette át N.-Kanizsáról.

Eljegyzés. Békefy Károly csantavéri ügyvéd jegyben jár Szabadkán Bíró Antal nyug. kir. törvényszéki bíró szép és kedves leányával, Ilonka kisasszonnyal.

A nemzeti agitációk ellen Kozma kir. főügyész erélyes hangon tartott köriratot intézett az ország összes kir. ügyészségeihez, melyben arra hívja fel, hogy a területükön megjelenő sajtó termékeket, különösen a hírlapokat gondosan s nagy figyelemmel ellenőrizék s az esetben, ha a magyar állam vagy magyar nemzet ellenes tendenciát találnak, azonnal s a legnagyobb eréllyel tegyék meg a törvényes lépéseket s a főügyészséget nyomban értesítsék.

Közgyűlés. Bács-Bodrogh t. e. vármegye rendes évnegyed közgyűlése október hó 6-án és következő napján a megye palota nagytermében tartatik.

Villám ütött be a napokban Szabadkán Zsarnóczy Antal udvarában levő jegenyefába. A fa azonnál kigyulladt s mintegy háromnegyed óra hosszat égett.

Csodamegcsüsztetések. Szubbotics Száva ujvidéki kereskedő. Hirschl Jakab német-palánkai kereskedő. Hirschenhauser Bernát ó-becei gabonakereskedő, Honner András ujvidéki lakos, Csuresics János ujvidéki kereskedő ellen.

A vámmilletékeknek ezüstben történő fizetésénél vagy biztosításánál a törvény értelmében szedendő aranyárkelet-pótlék 1887. évi október hó huszonnyeg és fél (24 1/2) százalékban állapított meg.

Gyilkossági kísérlet. Csavolyról írják: F. hó 21-én este 10 óra tájban Mezsnyák Antalné közszégi szülésznot, — az udvar ablakán történt kétszeri kopogtatás után oda csalatván — ismeretlen tettesek az ablakon keresztül arca lötték és súlyos testi sérülést ejtettek rajta. — A tettesek még eddig ismeretlenek, jól lehet a helybeli csendőrség és az illetékes járásbírószék a nyomozást, illetve a vizsgálatot már megindították. E szemzáción hir, annál nagyobb érdeklődést keltett, mivel nevezetnek férje, majdnem az egész faluval folytonos herce-hurában van, s nevével is a legfeszültebb viszonyban él. Mondják, hogy a bűntettet megelőzőleg is, bizonyú perpatvarkodás folyt a házaspár között. A szállongó hírek különbözősége oda látszik mutatni, hogy igen nagy rafinériával követte tett el a kísérlet s a mi fő, még a helybeli legbiztonságosabb családokat is alaptalan gyanú alá fogják csak azért, mert a Mezsnyák családdal nem voltak valami intim barátságban.

Krusevlyáról írják: Szerény községünknek szept. 22-ikén nagy napja volt. A szántóvái kerület tanítói e napon tartották községünkben évi tanácskozmányukat. A tanácskozmány rendes lefolyásából említésre méltó pontok: a kerületi esperes megnyitó beszédkéje a magyar kultúráról, melynek alapvetői a néptanítók; Bugyáki és Trecek tanítók dolgozatai a jellemképző történelmi előadásról. Trecek dolgozatát német nyelven olvasta fel, mire a tanítói kar kivált bunyevác-magyar tagjai „Abzug Schulverein“-nal feleltek. Megemlékezésre méltó még a házigazda Klein Nándor szívvelyes vendég-szeretete, a miért meg is kapta kiérdemelt tiszteletét. Uj, erős, friss lelkesültséget merítve nehéz állásukhoz, bücszűtnek el egymástól e kerület tanügyének derék nap-szamosai. Megrovásra méltó, hogy ezen a tanügyre oly tanulságos és hasznos tanácskozmányoktól a közszégi ellátás és iskolászek távol tartja magát, — inkább mennek krumplit szedni. r. l.

Közöhadsergebéli ellenőrzési szemle. Zombor sz. kir. város rendőr kapitányi hivatala által közbírré tétetik, hogy folyó évi október hó 30 és 31-ik napján reggeli 8 órakor a közö hadsergebéli katonai ellenőrzési szemle itthelyt állomásozó es. kir. 23. sz. gyalog ezred hadkiegészítő kerületi parancsnokság lak-tanyájában meg fog tartatni, melyre a közö hadsergebéli tartsán szabadságolt tartalékosok és a póttartalékosok beosztott minden rangú és rendű tagjai, tekintet nélkül arra, akár helybeli illetőségűek azok, akár csak itt ideig- lenesen tartózkodnak, megjelenni kötelesek a szabadság- otatási okmányaikkal magukkal hozni köteleességüknek tart- sák. Az idén megtartandó ellenőrzési szemléről kivételt- nek: 1. azok, kik ugyan ezen évben tényleges szolgál- tatban állottak, vagy katonai kiképzésben részesül- tek, vagy tartalékbéli fegyvergyakorlatot teljesítettek. 2. az ugyanezen évben tényleges szolgálatra, katonai kiké- pzetésre, vagy tartalékbéli fegyvergyakorlatra bevonult azon egyének a kik betegség miatt, vagy a katonai fel- lülvizsgáló bizottság elé vezetésük céljából ismét szabadságoltattak és pedig akkor is, ha bemutatásuk elmarad; 3. az igazolvánnyal ellátott tartsán szabadságolt altisz- tek, a kik nyilvános szolgálatban végelelesen, vagy ideig- lenesen alkalmazva vannak; 4. a büntetéskepen, vagy vizsgálati fogságban álló, s a feltételeken szabadságra helyezett egyének is; 5. a tengeri utazási engedély- vel, vagy külföldre szóló útlevellel ellátott egyének, ha tényleg hajón vagy külföldön tartózkodnak; 6. azok, a kik az ellenőrzési szemle idejében a csendőrségnél állanak szolgálatban; 7. az utóegyenék és póttartalékosok azon esztendőben, melyben besoroztattak, végre 8. az 1882. évi XXXIX. törvényekik 5. §-ában megjelölt s még a leg- nyolc évi állományban levő lelkészek. Utószemle pedig folyó évi november hó 15-én itthelyt meg fog tartatni. Mindazok, kik sem az ellenőrzési szemlén, sem pedig az utószemlén meg nem jelennek, hatóságilag szigorúan büntettetni fognak.

Pálch ünnepély Monostorszeghen.

A zombori esperesi kerület tanítói tanácskozmányi mult évi gyűlésen azt határozta, hogy ezen évben az ösz tanítói tanácskozmány szeptember hó 22-én Monostor- szeghen tartassék meg, mely napon a zomborvidéki róm. kath. tanító-egylet által boldogult Pálch János egyleti elnök tiszteletére emelt sarkó is lelepleztetik.

A tanítói tanácskozmány ft. Fejér Gyula zombori apát-plébános úr által tartott sz. mise után kezdődött. A tágas iskolateremben a kerületi papság, tanítók, tanítónők s több vidéki tanítgybarát szép számmal egybegyűlvén, ft. Inglicshoffer Károly kerületi esperes úr bevezető be- szédében a tanító tanácskozmányok haszna és céljáról értekezett. Jól átgondolt tartalomdús beszédéből meg- győződünk, hogy a ki 15. évi tanári pályáján sok paedag- ogust nevelt, szakértelmével kerületének tan- és neve- lésügyét ó is, mint érdemében gazdag espereselőde buzgón fogja támogatni. A mult évi jegyzőkönyv fel- olvasása után a ft. főegyházm. Hatóság által kitűzött tanügyi tételek fölötti értekezés kezdődött. Feszült figye- lemhallgattuk Konsek János esonoplyai kántortanító és tanácskozmányi jegyző dolgozatának felolvasását, melyben alaposan fejte meg a jellemképzésről szóló tét- tet, mily nagy a jellemképzés fontossága a gyermek- nevelésben s miképen lehet különösen a történelem tan- itását a jellemképzés előnyére felhasználni. Utána Kuzmics Lajos zombori tanító adta elő „A föld“ című olvasmány gyakorlati kezelését.

Ft. esperes úr indítványára határozatott, hogy ngs és ft. Goldscharek József prépost-plébános 17 évi es- ténykedése alatt kifejtett buzgósága és a tanügy terén szeretett bakros érdeme jegyzőkönyvileg megörökíttessék. Ft. esperes úr jelenti, hogy az évenként kidolgozandó gyakorlati tételek két legjobbakát öt-öt frttal jutja- talmazni.

Jövő évi tanácskozmányi helyül Kupuszina tüzetteti ki. Ezen tanácskozmány befejeztetvén, az egybegyűlték a temetőbe indultak. Számoson csatlakoztak a gyász- menethez, kik messziről ide siettek, hogy Pálch János jeles tanférfiú iránti kegyeletünket tanúsítsák.

A temetőben előbb a zombori tanító urak a boldo- gult sírjánál megható gyászdzalt énekeltek, azután nt. Puck István apatini plébános mondotta az ünnepelet jeles tanférfiú emlékeire a következő gyászbeszédet:

„Kedves volt Istennek és embereknek, kinek emlé- kezete áldásban vagyon“. Jéz. Sírak f. 45., 1.

Ha azon jelesek, kiket az isteni Gondviselés vi- gasztalásul vagy buzdító példál állított közbénk, a gyöngédség áldozatára mindig méltók: mennyivel jogs- sultabb a gyöngéd szeretet eme nyilvánulása, mellyel a mai napon a tanügy szolgálatában álló munkások, kü- lönösen a zomborvidéki róm. kath. tanítóegylet tagjai, áldozni óhajtanak azon jeles férfiu emlékének, kit az isteni Gondviselés, elismerésre méltó szép tulajdonokkal felékesítve, az Ur szentélyének hív szolgája, a népneve- lés és tanügy fáradhatlan munkása, a tanítóegylet léte megalapításának és felvirágzásának nemtője gyan- tálított a bácsmegeyi tanítgybaratok, kiváltképen pedig a zomborvidéki tanítóegylet tagjai közé.

Boldog emlékü Pálch János monostorszeghi plé- bános, érseki hivatalos iskolalátogató és a zomborvidéki róm. kath. tanítóegylet elnöke sírjánál gyűlt össze ezen tanítgygyel foglalkozó gyászkozség, hogy a porladozó nemes szív és az elköltözött nagy lélek porhívelyé fölé emelt keresztmélék leleplezése és felszentelése ünnepe- lén tiszteletét és szeretét nyilvánítsa az iránt, ki mint a sz. irás mondja: „Kedves volt Istennek és emberek- nek, kinek emlékezete áldásban vagyon.“ Igen, kedves volt ő Istennek, s azért sietett őt magához venni, hogy bár rövid, de munkás és érdemekben gazdag éle- tének boldogító jutalmát minél előbb élvezhesse. Kedves volt az emberek előtt, mert bár két és fél éve multott már, hogy a jeles tanférfiú e nyugvóhelyre kísértük, az irántai kegyeletes tisztelet mégis mindig fenmaradt és oda törekedett, hogy ezen felállított emlékereszt mar- radandóságában maga a kegyeletes tisztelet is megörö- kítettessék.

Eppen egy hét múlva lesz évfordulója, hogy 1882. évi szeptember hó 29-én a halhatatlan emlékü, a nagy és szent elvekért küzdő tanférfiúnak bold. Kubinszky Mihály püspök, egyházm. főtanfelügyelőnek, hasonlóké- pen a tanítgybaratok kegyeletes felléréiből a bajai sir- kertben emelt impozáns sírköve lelepleztetett; felemlitem még azt, hogy eme sírban nyugvó jelesünk 1885. évi febr. 21-én csaknem ugyanazon napon követte a nagy- nevű egyházmegyei tanférfiút, melyen ő t. i. febr. 23-án négy évvel előbb 1881. évben az örökkévalóságba költ- zött. Ha eme gyászos, de kegyeletes emlékü esemé- nyeknek az időszertint egybeesét megfigyeljük: elmond- hatjuk, hogy követte a tanítvány az ő tanítómesterét é halálban is — az elköltözés évfordulati napján; részes lett a tanítvány is Monostorszeghen a kegyeletes meg- emlékezés és tisztelet hasonló nyilvánulásában, minővel a tanítgybaratok Baján a tanítómester emlékének áldoz- tak. Illés próféta szellemét és buzgalmat az ő tanítvá- nya Elizeus örökölte. Isten szíve szerinti papi szellemet, a kötelesség teljesítésében való lankadatlan buzgalmat, a tanügy iránti, munkás szeretetet örökölte ünnepelet je- lesünk is nagyrészen a fenkölt szellemű főpapnak és kiváló tanférfiúnak egyedül Isten dicsőségére s az em- berek üdvére szentelt életéből.

A papnevelésben bold. Kubinszky lelki vezetése mellett kapott szép elveket mindvégig szentül megőrizte és követte papi pályáján, úgy hogy mindnyájan benne az angyali jóság, engedelmesség, alázatosság, szivtisztas- ság s minden egyéb a papi tökéletességhez tartozó szép erények példányképet tisztelhetünk. Az ő különösen jel- lemző szerénysége nem engedte sejtetni, mily szép te- hetség, mily nagy lélek lakik a gyenge testben; csak a reá bízott kötelek pontos és hű teljesítésében lehe- tett benne reá ismerni a csendesen folyó patakra, mely feltűnő zaj nélkül nem csak nagy erőt képes kifejteni, hanem élet és tüdít embert, növényt és állatot mindenütt a merre csendes folyását viszi.

Mily hatalmas érvekkel védte szóval úgy mint lap- pok hasábjain azon szent elveket, melyek az Egyház és baha jólétének alapját képezik; mily kenetteljesen üt- teté be monostorszeghi híveinek lelkebe az igazság plá- ntáját, midőn majd a szószékéről, majd a felhőköt okta- tásánál órahosszáig tartott szent beszédekben csak a hivatásbéli kötelesség teljesítésének buzgósága kölesön- zött elegendő erőt a kimerült gyenge testi szervezetnek. A hivatásbéli kötelesség teljesítésének magasatos eszméje vezette őt papi ténykedés végett még akkor is a beteg ágyához, midőn a maga testi erejében talán már gye- nébb volt és többit szenvedett, mint az ágyban fekvő és általa szentségekkel ellátott beteg.

Meg volt támadva testi egészsége már akkor, mi- dőn főm. Bibornok Ersek ur ő Eminenciája az egyház- megyei III-ik főtanterületnek 5 esperes kerületében fekvő 42 község iskolájának látogatásait reá ruházta; de a szellem túlyomó erejével kifejtett lángbuzgalma eme kedves foglalkozásában a tanügy terén mintegy új erőt kölcsönzött neki. Itt érvényesíthette ama szép isme- reteit, melyeket bold. Kubinszky főtanfelügyelővel való érintkezésből, Bibornok Ersek ur ő Eminenciája meg- hagyása folytán külföldön tett tanügyi utazásából s foly- tonos buvárkodásából merített. Tanügyi szakértelméről, az iskola életébe s a nevelés lényegébe vágó hasznos eszmék kedves közléséről sokat mondhatnánk mind- annyian, kiknek őt akár az iskolalátogatás alkalmával, akár az egyleti gyűlések elnöki széknén tisztelni szeren- csénk volt.

A tanügy terén szerzett eme halhatatlan érdemekért akarta a zomborvidéki róm. kath. tanítóegylet bold. Pálch János szeretett elnökét hálás kegyelettel megtisz- telni és nyugvóhelyére sarkövet emelni.

E sarkoreszt hirdesse a késő utókornak, hogy az alatta nyugvó jeles tanférfiú szép tudományának és eré- nyének fényével, önfeláldozó életének állhatatosan ra- gyogó példájával szolgált a kath. nevelés és tanügynek hirdesse e sarkoreszt, hogy a kik azt emelték, ép oly tántoríthatlan bajnokai lesznek mindig a kath. népneve- lési elveknek, mint a mily lángbuzgalmu vezér volt itt nyugvó felejtetlen egyleti elnökük. Eljünk és haljunk mi is szent hivatásunknak, mi is elnyerjük a koronát, mellyel e sírban nyugvó felejtetlen egyleti elnökünk a mennyekben már megdicsőítettett. Legyen áldott az ő emléke közöttünk, s a megérdemelt örök világosság fé- nyekedjék neki!

Az emlékezésed végeztével ft. Fejér Gyula apát- plébános úr a sarkövet beszentelte. A boldogultnak lelki- nyugalmáért elmondott ima és egy búcsúzó gyászének után már delután 1 óra felé többen haza siettek; a zom-

bor-vid. tan. egyet tagjainak nagy része azonban — mintegy ötven vendég — a Duna egyik szigete felé vette útját, hogy Kapetanovics József monostorszeghi érdemes jegyző úr szíves szorgoskodása folytán az erdő egyik enyhéjén terített asztalhoz ülhessen.

A gyászünnepély komolyságának megfelelő felkészítők sem hiányoztak. Megemlékezett ft. esperes ur Bibornok Ersek ur ő Eminenciájáról, mint tanügyünk felelős szellemi vezérének; azután felkészítette az apatini plébános a zombori esp. kerület új főnökét, a kinek hasonmiasága mai első ténykedése zálogul szolgálhat, hogy ő a tanügynek esp. kerületében laukadatlan buzgalmu vezére leend.

A ft. esperes úr előbb a tanító urakat és tanító-nőket, mint a tanügy terén fáradozó és a nemzet hálijára méltó derék munkásokat, azután ismét Puck István apatini pléb. urat mint bold. Pálheknak az egyleti elnöki székén és az iskolalátogatásban utódját élte. Lukics zombori tanító dr. Margalits Ede főgymn. igazgató urra az elemi tanügy lelkes barátjára tőrt poharat; erre a szellemes tanterfű azt óhajta üdvözölni, kit a mai ünnepegyütt megartása és a siremlék felállítás körül érdemei miatt az elismerő tisztelet első helyen illet meg. t. i. ft. Fejér apát pléb. urat; ki ismét a siremlék felállításában lelkesen támogató zombor-vid. tanító-egyleti tagokat élte. Végül megköszönve a gondos Mártha-ként forgó-lódó Jácó bácsinak a megvendégelés körül tanúsított szíves fáradozásait a társaság eme nap kegyeletes emlékével 4 óraker szétosztott.

A bácskai honvédek Erdélyben.

A bácskai 6-ik számú honvéd-nyelvi-földandárnak (ezrednek) Lugostól Maros-Németiig való felvonulásáról már számot adtunk. Most még földandárunknak a Déva vidékén vívott harcokban való szerepléséről kell írunk. Az egymással szemben állott temesvári (7-ik) és erdélyi (12-ik) hadtestek három napi hadi műveleteit az országos lapok eléggé ismertették; s ezért mi csak megyénk honvédeknek a temesvári hadtest és a 23-ik honvéd-nyelvi-földandár kötelekében teljesített feladataira szorítkozunk.

Földandárunk a harc első napján, vagyis szeptember hó 19-én Kránitz János alezredes vezetése alatt Maros-Németiig teljes sötétségben reggeli fél 5 órakor indult az útközét színhelyére. Déván keresztül menve, 8 óra tájban az országúton rövid pihenőt tartottak, amely alatt Ő Felsége, a királyi család összes Dévánt volt tagjai s az udvari és katonai méltóságok mellettük haladtak el, s így honvédeinknek közvetlen közelről volt alkalmuk őket látni. Ő Felsége Kránitz alezredestől magyar nyelven azt kérdezte, hogy „hol aludtak az éjjel?” és „mikor indultak Maros-Németiig?” Albrecht főherceg Baráth Kálmán hadnagyot, a hatodik század parancsnokát, tüntette ki megszólításával, ugyanazokat a kérdéseket intézte hozzá német nyelven, amelyeket Ő Felsége Kránitz alezredeshez intézett, és hozzátette, hogy „jól néz ki a legénység!”

Mikor az előnyomulást elrendelték, a Kubinyi János tábornok parancsnoksága alatt álló 23-ik honvéd-nyelvi-földandár, melyhez a bácskai földandár is tartozott, Szent-András közelében a 246. magassági ponttól délre fekvő magaslat egész gerincét szállotta meg s mint-hogy szemben találta magát az előre nyomuló ellenséggel, azonnal szakadatlan gyalogsági útközetre került a dolog, melybe a szünet nélkül tüzelő ágyúk döreje vegyült. A Waldstätten (16-ik számú) hadosztálya erősen tartotta magát, mikor azonban a 68. számú gyalogdandár és fél órával később (honvédekhez lépcsőzetesen csatlakozva) a 17-ik hadosztály is belépett a harcba, továbbá Nagy-Baresától keletre a hadosztály-tüzérség, Kis-Baresa mellett pedig a lovas útegek is belevetültek a küzdelembe: az erdélyi hadtest nem volt képes sokáig helyt állni és Schönfeld báró tábornagy elrendelte, hogy a Sztrij folyón át vonuljon vissza. Honvédeink Tompa és Bácsi nevű falvak között egy patakot átgázolva az ellenséget a Sztrij folyón túl fekvő erdős hegyekig üldözték s azután visszatértek Nagy-Baresára, ahová a legnagyobb meglepetés délután négy órakor érkeztek meg.

Másnap, vagyis szeptember hó 20-án földandárunk reggel félhatkor Martinesd felé nyomult előre s a Sztrij folyó tájában áthaladva a Tamáspataka mellett fekvő meredek hegyen, mint tartalék foglalt állást, akióba azonban nem lépett. Miután ezen a napon az erdélyi hadtest a temesvári hadtest támogatását sikertelen ellentámadással küzdelem után visszaverte, földandárunk Lozsádon keresztül Kis-Tótiig vonult vissza és ott esti 7 órakor a szabad ég alatt táborba szállott. Alig hogy a legénység a főzéshez fogott, megeredt az eső és reggeli 5 óráig majdnem szakadatlanul esett. Az eddig élvisselhetlen meleg hideg szél váltotta fel. Nagyrészt álmatlanul töltött éj után 21-én reggel félhat órakor a történeti nevezetességű Piski magaslatokra vonult fel földandárunk, ahol kitértő védelmi állást foglalt el. A Marosra támaszkodó szemközti magaslatokon gyönyörűen fejlődtek ki az ellenséges erdélyi hadtest csapatai, de habár számra nézve a temesvári hadtestet túlszárnyalták, bámulatos ügyességgel előkészített rohamuk a tü-zérség által is hathatósan védett és részben sáncokkal is megerősített állásunk ellen balul ütött ki.

Ebben az egész harcban és a roham visszaverésében földandárunknak kiváló szerep jutott. Ő Felsége és kísérete éppen a szabadkai zászlóalj állása mögött egy heggyerincen nézte a fejlődést és a harc lefolyását s Cziráky őrnagy, zászlóalj-parancsnoknak legmagasabb elismerését fejezte ki.

Fél tizenegy óra volt, mikor Ő Felsége három „vigyázz” és egy „pihenj” kürtjellel a három napig tartó harcot befejeztnek nyilvánította.

Honvédeink a csipős szélben dideregve, de a siker öntudatának és a legfelső elismerésnek melegétől áthatva vették fel köpenyeiket s rövid pihenő után Martinesden keresztül Szászvárosra mentek, ahol délután 3 órakor elszállásolták őket. Másnap pihenőt tartva, este a két utolsó, vagyis a 20-ik és 21-ik katonai vonattal Aradon és Szegeden át haza indultak s a szabadkai zászlóalj 23-án délelőtt, a zombori és újvidéki zászlóaljak pedig ugyanaz nap délután érkeztek meg állomásaikra. A zombori zászlóaljat a pályaudvaron az itt állomásozó 23-ik serezzred egész tisztikara fogadta és üdvözölte.

A sok tapasztalattal gazdagodott szabadságot állománybeli legénységet szombat és vasárnap leszerelték s a legjobb egészségekben haza bocsátották. Kitértásuk és

jóműködésük megnyugtathatta a felsőbb köröket is az iránt, hogy komoly háboruban is jól helyt fognak állani derék és önfeláldozó buzgóságú tisztjeikkel együtt.

Az adai gazdakörből.

Most, hogy a fontosabb gazdasági munkák bevégztével egyelőre kevés pihenőt tarthatnak a gazdák, s így több alkalom adatik a velük való érintkezésre, eszembe jut Tóth Lajos urnak, a zentai gazdakör alelnökének e lapokban megpendített azon eszméje, hogy e megye területén fennálló ilyenmü intézmények, illetve azok vezetői igen hasznos szolgálatot tennének akkor, ha a működési kör, illetve az elért eredmény felől időnként az érdeklődő gazdaközöniséget értesítenék.

Alig hiszem, hogy manapság lenne még oly értelmes gazda, ki ne fogná fel azt, hogy a mezőgazdasági üzletet gyakorlóknak e téren, nagyobb intelligenciára mily óriási szükségük van. Igen természetes azonban, hogy a kis gazdák legnagyobb része, az elődöktől örökölt slendrián rendszerrel mindaddig anynyival is inkább vonakodnak szakítani, mivel az, a kezelés könnyűsége mellett, alig egy kevés anyagi, pláne szellemi tökélséget nem igényel. A helyes irány megadása a jobb és hasznosabb iránt való érdeklődés s annak gyakorlatilag való bemutatása lenne tehát célja az ily intézményeknek, mely feladatának, hogy az adai gazdakör mennyiben igyekezett megfelelni, bíraltassék a tényekből.

Annny tény, hogy egy rég érzett hiányt vélték pótolhatni azok, kik a gazdasági haladás iránt fogékony-sággal bírvá, egy e cél elérését eszközölő intézmény alakításának az eszméjét felkarolták, s azt formába önteni is iparkodtak. Az eszme keletkezésének időjére vonatkozólag, nagy fába vágják a fejszét, mivel a mozgalom épp azon idő tájt indult meg, a midőn minden közös ügyre vonatkozó beszéd, minden felhívás, mely valamely hasznos intézmény vagy célnak megnyerésére vonatkozott: kortes fogásnak tekintet; s e körülményt kiaknázni azok, kiket érdekelt, mondhatom nem is késtek. De végre is vajdással ugyan, de megalakultunk s gazdakörünk az alapszabályok által jelzett célok közül, a helyi viszonyok szerint megfelelőbbnek mutatkozó, s gyakorlatilag hasznos ígérő pontokat kiszemelve, működését a lehetőség korlátai között folytatja.

Szaklapjainkkal, melyek ma már oly szép számmal s jó eredménnyel működnek, természetes, hogy első sorban igyekeztünk a gazdasági téren felmerült újdonságok s javított rendszerek iránt az érdeklődést felkelteni. Ezekben mindenki készen kapja a tudnivalókat, s értelmi erejéhez mérten könnyebben kiválaszthatja a viszonyainak megfelelőleg szükségességet. Mint curiosumot említem fel azon körülményt, hogy mivel a tagok kétharmadrésze nem mutat valami nagy hajlandóságot a lapokból olvasás által meríteni tudomást a világ folyásáról, mely uton jut még is ahhoz, hogy egyik-másik fontosabb s hasznos tudnivalóval szemben, tájékozást szerez magának. Például megjelenik egy cikk valamely gazdasági lapban, mely egy jó tulajdonságai által feltűnt nyugati állattartást illetőleg igyekszik képet nyújtani, s írja hogy mennyire lenne azt jó nálunk tenyészteni, esetleg saját már meglévő anyagunkon azzal javítási kísérletet tenni; vagy egy még eddig köztudomásra nem jutott mezei természetmennyel üzőtt kísérlet eredményei közöltenek; egy felvetett kérdés ezeket illetőleg egyik-másik szakemberhez, teljesen elegendő arra, hogy ebből egy általános vita keletkezzék, melyben minden oldalról megvilágítva a dolog, mindenki azzal távozik a vasárnapi összejövetelek színhelyéről, hogy ismereteit egy hasznos tudnivalóval gazdagította.

Közérdekű és a gazdasági szakba vágó felolvasások tartásával is igyekeztünk kitértő célnak felé haladni; e pontnál midőg a munka idő szerepe mint irányadó. Így a tél folyamán tartott felolvasás: a trágya okserű kezeléséről; a szarvasmarha okserű táplálása által nyerhető nagyobb haszonról, melynek igen tanúságos lett feltűntetve az eljárásnak úgy momentán hatása, mint az, hogy a természetmennyek sikerülése érdekében mennyit tettünk ez által. Közérdekű felolvasások közül ott volt az, mely a hasznos háziállatok veszttségéről tartott, mely a baj lényegét, előidéző okait, tekintettel az ez irányban fennálló tévhitre, — az észlelhető tüneteket, Pasteur oltási rendszerét, s e betegségre szálalék csökkenthetőségének módzatait ölelte fel.

A tagok érdekeinek szemelött tartása mellett: előnyös szerződés kötések a tűz és jégkára vonatkozólag szintén köttetek.

Mint közvetlen legutolsó funkciót pedig, azon mozgalmat említhetem meg, mely a lótenyésztés emelése érdekében történt. Felismerve azt, hogy mily páratlan alkalmas e vidék a lótenyésztésre, s hogy ez üzlet még eddigelé kiaknázatlan, s konkurrenciára sem igen számíthatunk egyhamar és sarkalva azon körülménytől, hogy más helyiségekkel szemben e téren valósággal elvagyunk maradvá, a keresletnek az idő szerént legmegfelelőbb anyag (könnyebb gazdasági ígás s a katonai ló) nyerését irányozva Mezőhegyesről a kör költségén egy alkalmas mén is béreltetett.

Ennyit eddigi működéséről körünknek, mely hogy a kezdet nehézségeinek leküzdése után nem fog kézni kitértő feladatának valóítására törekedni, hinni és remélni merjük.

Ada, 1887. szeptember hó.

Szabó István,
az adai gazdakör jegyzője.

Tanítógyűlés Mélykúton.

A bácsalmási esperesi kerület tanítói az idén őszi tanácskozmányra f. hó 22-én Mélykútra gyűltek össze. Az érseki iskolalátogató dr. Boromisza Tibor, gyengékedése dacára, a mi igen nagy örömünkre mégis megjelent közöttünk. A gyűlés lefolyása következő volt:

Elnököl dr. Csicsáky József kerületi esperes tanfelügyelő nagyszabású beszéddel nyitotta meg a gyűlést, a vallás-erkölcsi nevelés fontosságát ecsetelvén. Megemlít, hogy a róm. kath. anyaszentegyháznak érdekében állt mindig a kultúrát terjeszteni, a népe' érteleme tanítani, hisz maga az egyház oly tanokat hirdet, melyek megértésére értelmes ember kell. Üdvözli tanítóit, mint a kultúra és vallásos erkölcsi nevelés harcosait. Ezen harsány éljenzéssel fogadott megnyitó beszéd után.

Erdélyi fiatal mélykúti tanító olvasta fel dolgozatát. A tétel következő: A nevelés egyik főfeladata lévén

a jellemképzés: mint-hogy a reáltárgyak közül a jellemképzésre befolyással bír a történelem fejtessek meg:

1. Miképp kezelendő a történelem a népiskolában, hogy a jellemképző feladatának megfeleljen?

2. Szükséges-e ezen feladatra való tekintetből a történelmi oktatás anyagát úgy rendezni, hogy az kortánlag is befejezett lézagtalan egész legyen?

3. Az úgynevezett történelmi életképek miért fontosak jellemképzés tekintetből. A fiatal tanító ur a téfelt nagy szorgalommal dolgozta ki, a szép nyelvezettel irt dolgozatból látszott, hogy egészen átérzi a történet-tanítás fontosságát a gyermekek emlékező tehetségére, értelmére, kedélyére, vallásosságára, akarására szóval a jellemképzésre nézve. Öröm volt hallgatni kellemes hangú felolvasását. A főt azonban kifejezte — a tárgyhoz nem szólt. Nem az volt a kérdés, hogy bizonyítsa miszerint a történet-tanítás a jellemképzésre nézve igen alkalmas eszköz, de az a kérdés miképp tanítassék, hogy ezen célnak meg is feleljen. Észrevettük ezt azonnal és Zámbo Ignác jankováci tanító ur a fenti megjegyzésnek kifejezést is adott, mire Zámbo ur az ő dolgozata felolvasására kértet fel. Tet-széssel fogadott felolvasásából meggyőződünk, hogy a tétel intencióját megközelítette, amennyiben kimutatta, hogy a történelem a fenti cél elérése szempontjából a népiskolában jól válogatott életképekben, melyek nagyrészt meg is nevezte, concentricus módon adassék elő. Rövid eszmecsere után áttértünk a gyakorlati előadásokra.

4. Paresetics Bódog f.-sz.-iványi tanító kimutatta, miképp kell a „70^a számot fejbéli számolásnál kezelni. Újat ugyan semmit sem mondott, hanem igenis kimutatta azt, hogy a fejszámolás módszertani kezelésében teljesen otthonos. Drégely Kálmán mélykúti tanító gyűlésünket élvezetessé tette kitértő gyakorlati előadásával a történelem köréből. Előadását gyakorlatilag a tanulókkal is produkálta.

Egy kis eszmecsere támadt ezen kérdés felett: „Miután az új mérték, pénz stb. a tizedes rendszeren alapszik: nem volna-e nagyobb súly a tizedes törtek tanítására fektetendő, mint a közönséges törtek tanítására és nem lennének ezek esetleg végleges kiha-gyandók?” Ezen kérdéshez hosszasan szólt Sabjánny Jenő jankováci tanító, aki érvekkel bebizonyítani iparkodott, mennyi fáradságba, időbe kerül a közönséges törtek 4 alapmivelete betanítása, anélkül, hogy ebből az életben a tanulóknak praktikus haszna lenne és ebből következteti a közönséges törtek tanításának végleges elejtését. Miután azonban a tört fogalmának tanításánál közönséges törtet kell alapul venni, miután továbbá az életben még mindig $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$ fogalom uralkodik, e szerint Drégely Kálmán a közönséges törteket mindaddig vélt tanítani, míg a tanulók a közönséges törteket tizedes törtekké átváltoztatni meg nem tanulják. A többi számolás csakis tizedes törtekben gyakorlandó. Ezen mód közmegegyezéssel fogadtatott el. (Ha ezen vélemény szerint a közönséges törteket csak ily mód szerint tanítanók, mit szól hozzá a középiskola?)

Midőn még egy-néhány jelentéktelen kérdés elintéztetett, elnök ur önagsága a gyűlést az Úr imádságával berekesztette, de csak így, hogy ismét találkozzunk a helybeli esperes-plébános főt. Kurka Károly vendég-szerető asztalánál, aki a gyűlésben résztvevőket valódi szíveséggel hívta meg. Miután lakása térszűke miatt annyi vendéget nem lett volna képes befogadni, egy sátorot csináltatott az udvaron, mi már magában véve kellemes meglepetés volt. Hogy a toaszatokban nem volt hiány, hogy a szíves házigazda kitértő étkei mellett az ebédet humoros élceivel fűszerezte úgy, hogy akármily embergöyölő kénytelen volt, határtalan szíves-sége befolyása alatt magát jól érezni, ezt feljegyezni igen kellemes feladatom. Nála voltunk egykori tanárnál, egykori tanfelügyelőnél, aki az egész életét a tanügynek szentelte. Csoda-e hát, hogy otthonosan éreztük magunkat. Isten éltesse őt nekünk még egy feladat várt reánk: egy veterán, Ő Felsége által is kitértetett általunk mélyen szeretett Schmidt Lőrinc nyugalmozott tanítónál a kegyelet adóját leróni. Érzelmeknek itt Sabjánny Jenő kartársunk adott kifejezést. Beszédjében hangsúlyozta, hogy bár öregsége miatt a tanítói pályán tényleg nem működik az ő szelleme, azonban köztünk van világitó példaként most is fénylik nekünk, mert szakképzett, további képzésben ernyedetlen szorgalmu, a tanításban fáradhatlan buzgalmu tanító volt. Ezen beszédre veterán kartársunk meghatóan felelt, elérzékenyülve köszönte megemlékezésünket, az ifjabb kartársakat kitértásra, tü-relemre és a kötelmek szigorú teljesítésére buzdítván. Eljen sokáig! M. P.

Szomorú románc.)

Hideg, hideg van ott künn!
Benn oly meleg, meleg!
Boldog vagy, gazdag asszony,
S az, édes gyermeked.

De künn a tél oly zordon —
Hej, ott de fagy, de fű!
S az ablak alatt sír egy
Didergő kis fiú.

„Nézd, édes jó anyám, nézd:
Hogy reszket, könnyezik; —
Ne kérjük meg: miért sír?”
— S behívják, kérdezik.

S ellátja dúsán az, ki
Csak kérdezzélebb:
Szegény leégett özvegy
Kolduló gyermekét.

Hideg, hideg van ott künn!
Benn oly meleg, meleg!
— Gazdag nő, gazdagabbá
Lettél te — s gyermeked!

Dömötör Pál.

*) Mutató a „Segítség” emlékalumból.

Naptár. Szeptember.

Havi és heti nap	Katolikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
27 Kedd	Kozm. s Dem.	Kozm. s Dem.	15 Nicetas
28 Szer.	Vencel kir.	Vencel kir.	16 Euphem
29 Csüt.	Mihály főan.	Mihály a.	17 Sónia
30 Pént.	Hieronymus	Jeromos	18 Eumen

Szerkesztői üzenet.

Tekintve, hogy különösen a helybeli orvosi kar, az egyik tagja ellen emelt multkorú vádnak kiméletből leplezett tényálladékaiban, magát egyesek gyanújának kitéve érezi: több oldalról történt felszólítás után nem zárkozhatunk el annak kijelentése elől, hogy az érintett vád D. orvos ellen van beadva.

Felélő szerkesztő: **Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.**
Laptulajdonos és kiadó: **BITTERMANN NÁNDOR.**

HIRDETÉSEK.

1406. szám. Bács-Bodrogh megye Bácsujfalu községe.
kig. 1887.

Hirdetmény.

Alólirt jegyzőnél, oly egyén, ki a végrehajtói teendőiben jártas, szolid magaviseletű, és szorgalmas munkás, 300 frt, azaz háromszáz forint évi fizetés mellett **azonnal alkalmazást nyerhet.**

Megjegyeztetik, hogy ezen fizetés a község pénztárából, havi előleges részletekben szolgáltatik ki.

Felhívtnak mindazok, kik ezen végrehajtói állást elnyerni óhajtnak, miszerint lehetőleg személyesen alólirt jegyzőnél jelentkezzenek.

Bácsujfalu, 1887. szeptember hó 20-án.

Plachy Dániel,
jegyző.

2563. sz.
kig. 1887.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh megye újvidéki járásához tartozó Járek községben szervezett községi orvosi állomásra, melylyel 400 frt készpénzfizetés, 30 kr nappali és 60 kr éjjeli látogatási és 20 kr halottkémlési díj javadalmazás van egybekötve, ezennel pályázat nyitattik s a választás megtartására **f. évi október hó 10. napjának délelőtti 8 órája** Járek községéhezhoz ki-tűzetik.

A pályázni szándékozók felhívtnak, miszerint szabályszerűen és az 1876. évi 14. t. c. 143. §-ában körülírt képesítést, valamint a magyar és német nyelvbeni jártasságukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket, az újvidéki járási szolgabírószákhoz f. évi október hó 2-ig annál is inkább nyújtsák be, mert a később beérkező folyamodványok tekintetbe vétetni nem fognak.

Újvidék, 1887. szeptember hó 8-án.

Zsigmond Dénes,
szolgabíró.

3—3

2563. szám.
kig. 1887.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh megye újvidéki járásához tartozó Temerin községben nyugdíjazás folytán üresedésben levő községi orvosi állomásra, melylyel 800 frt készpénz fizetés, 30 kr nappali és 50 kr éjjeli látogatási és 20 kr halottkémlési díj javadalmazás van egybekötve, ezennel pályázat nyitattik s a választás megtartására **f. é. október hó 10-ik napjának d. e. 10 órája** Temerin községéhezhoz tűzetik ki.

A pályázni szándékozók felhívtnak, miszerint szabályszerűen és az 1876. 14. t. c. 143. §-ában körülírt képesítést, valamint a magyar és német nyelvbeni jártasságukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket az újvidéki járási szolgabírószákhoz f. é. október hó 2-ikáig annál is inkább nyújtsák be, mert a később beérkező folyamodványok tekintetbe vétetni nem fognak.

Megjegyeztetik itt, miszerint a megválasztandó községi orvos évi 800 frtban megállapított fizetésének teljes élvezetében csak akkor fog lépni, ha a jelenlegi körorvos, Deutsch Manó, akár elhalálozás, akár lemondás vagy bírói ítélet folytán a részére megállapított 300 frt nyugdíjleltményt élvezni megszűnik. Ezen időpontig a megválasztandó községi orvos csak 500 frt évi fizetést fog huzni, a többi 300 frt pedig nevezett körorvos nyugdíjazására fog évenként fordíthatni.

Újvidéken, 1887. szeptember 8-án.

Zsigmond Dénes,
szolgabíró.

3—3

19761. szám. Bács-Bodrogh vármegye alispánjától.
alisp. 1887.

Árlejtési hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegyének alólirt alispánja részéről ezennel közzé tétetik, hogy az alantabb megnevezendő építési, helyreállítási és kijavítási munkák biztosítása, nemkülönben régi, használatban nem lévő mindenféle eszközök eladása céljából **flyó évi október hó 10-én hétfőn, reggeli 9 órakor** a vármegye palota kistermében (1-ső emelet, homlokzat) zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli versenytárgyalás fog tartatni, melyhez a **vállalkozni** kívánók ezennel meghívtnak.

I. A biztosítandó munkák a következők:

a) A temerin-tiszaföldvári elsőrendű utnak a felvett kimutatás szerinti kijavítása. Előirányzati összeg 489 frt 60 kr. Leteendő biztosíték 25 frt. Befejezési határidő flyó évi október hó 31-ike.

b) A zombor-bezdáni, a zombor-apatini, a zombor-szenttamási, a gombos-bogojevai és az újvidék-temerini műutakon alkalmazandó kilométer oszlopoknak felállítása. Előirányzati összeg 406 frt 25 kr. Leteendő biztosíték 50 frt. Befejezési határidő flyó évi november hó 15-ike.

c) A zombor-bezdáni kavicsos műutak mentén, az ugynevezett bezdáni víz által megrongált töltés lejtőinek tervszerinti helyreállítása. Előirányzati összeg 578 frt 47 kr. Leteendő biztosíték 60 frt. Befejezési határidő flyó 1887. évi november hó 15-ike.

d) Az Ó-Kanizsa-Szabadka és kanizsa-zentai szint elsőrendű utnak a felvett kimutatás szerinti kijavítása. Előirányzati összeg 442 frt 50 kr. Leteendő biztosíték 25 frt. Befejezési határidő flyó 1887. évi október hó 31-ike.

e) A titeli szolgabírói hivatalhoz, továbbá a fő- és I-ső szolgabírói lakásokon különböző irányban szükségelt javítások s illetve gyökeres helyreigazítások. Előirányzati összeg 998 frt 57 kr. Leteendő biztosíték 100 frt. Befejezési határidő flyó 1887. évi október hó 31-ike.

II. A vármegyei raktárban eladásra szánt tárgyak a következők:

- 29 drb régi nagy szuronyos fegyver,
- 6 drb régi nagy szurony nélküli fegyver,
- 13 drb rövidebb szuronyos fegyver,
- 67 drb karabély régi,
- 25 drb újabb hátultöltő karabély,
- 145 drb régi nagyobb pisztoly réz vasalással,
- 31 drb forgópisztoly,
- 89 drb kard jó használható,
- 7 drb kardhüvely,
- 50 drb kantárféj jó,
- 100 pár kantárszár,
- 81 drb nyeregheveder alsó és felső,
- 50 pár kengyelcsiz,
- 32 drb nyereg farsziz,
- 36 drb szütyelő,
- 51 drb nyeregsziz (Strupfen),
- 55 drb fegyversziz,
- 46 drb huszár tarsoly szizjazzott,
- 48 drb csatos kardsziz,
- 11 drb nadrágsziz,
- 3 csomag vegyes szizjazzat,
- 25 drb régi pisztolyok,
- 47 drb kartus vallszizjal,
- 34 drb löszertartó,
- 66 drb magyar fanyereg,
- 28 drb régi barna pokróc,
- 38 drb régi nyereg bunda,
- 41 pár kengyelvas,
- 42 drb feszítő zabla,
- 25 drb csikózabla,
- 2 drb köoszlop (pillér kapusarknak) és esetleg egyéb anyagoknak eladása.

Minden az a—e) alatt felsorolt munkákra vonatkozó írásbeli zárt ajánlatok, melyekben az illető ajánlkozó neve, polgári állása, rendes tartózkodási helye, továbbá az ajánlott egységi és összes vállalati árak, és pedig az utóbbiak ugy számokkal, mint betűkkel is, kizárólag, és a melyekhez az illető vállalatra vonatkozólag fentebb meghatározott mennyiségű biztosíték készpénzben vagy a budapesti tőzsdén jelzett és névértékig terjedőleg árkelet szerint számított, elfogadható értékű papirokban okvetlenül melléklendő, f. évi október hó 9-ik napjának délelőtti 12 órájáig az alólirt vármegyei alispánnál nyújthatók be, minden ajánlat borítékára világosan feljegyzendő az illetőnek neve, s hogy az mely vállalatra vonatkozik.

A kített határidőn túl beérkező, vagy az előirt kellekeket bármilyen tekintetben nélkülöző ajánlatok figyelembe nem fognak vétetni, hanem ajánlattevő kára és veszélyére posta útján fognak visszaküldetni.

Azok, kik az itt felsorolt vállalatok valamelyikére a nyilvános szóbeli versenytárgyalás útján kívánnak pályázni, kötelesek az illető vállalatra nézve fentebb körülírt biztosítékot, a szóbeli árlejtést megelőzőleg, a versenytárgyalást eszközölő bizottság elnökének kezébe letenni, különben az árlejtésben részt nem vehetnek. A szóbeli árlejtés megkezdése előtt, az abba részt venni szándékozók tartoznak kijelenteni, hogy az illető vállalatra vonatkozó árlejtési feltételeket és egyéb kapcsolatos okmányokat tökéletesen ösmérik, az írásbeli pályázók pedig ezen kijelentést ajánlataikban kötelesek megtenni.

Még az itteni 1—32 alatt felvett tárgyak csakis készpénz fizetés mellett adhatnak el, az egyes tárgyakra önállóan és egészben csoportonként a kikiáltási árra lehet ígéretet tenni, megjegyeztetvén, miszerint az árverés befejeztével a pénz, a bizottság elnökének kezébe fizetendő le.

Végre megjegyeztetik még, hogy mindezen vállalatokra vonatkozó árlejtési feltételek és kapcsolatos előirányzati okmányok a Bács-Bodrogh vármegyei m. kir. építészeti hivatalban (Zombor vármegye palota I. emelet, hátrész) a rendes hivatalos órákban bárki által megtekinthetők.

Zomborban, 1887. évi szeptember hó 20-án.

Schmausz Endre,
alispán.

364. szám.
1887.

Árverési hirdetmény.

Alólirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közzé teszi, hogy az apatini tek. kir. járásbírószákhoz 3005. számú végzése által Linder József bogojevai lakos végrehajtató javára Kapp Pál és Schiefer Ferenc bresztováci lakos ell-n 450 frt tőke, ennek 1887. évi ápril hó 8-ik napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 121 frt 20 kr perköltség követelés erejéig elrendelt ki-elégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 1818 frt 45 kr-ra becsült 600 kereszt buza és vasárúkból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladotnak.

Mely árverésnek a 3153/1887. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Bresztovác községhezatalnál leendő eszközésére **1887-ik évi október hó 3-ik napjának délelőtti 10 órája** határidőül kizűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Apatinban, 1887. évi szeptember 20-án.

Oláh János,
kir. bir. végrehajtó.

5066. sz.

kig. 1887.

Pályázati hirdetmény.

A Bezdán községében megürült községi irnoki állomásra, melylyel 300 frt évi fizetés van egybekötve, ezennel pályázat hirdettetik.

Felhívtnak a pályázni szándékozók, hogy kérvényüket Bács-Bodrogh vármegye által 1887. évben 6. szám alatt alkotott szabályrendeletének 9. és 11. §§-ai értelmében szereljék fel és azt, **flyó évi október hó 10-ig** bezárólag, alólirt szolgabírószákhöz benyújtsák.

Zombor, 1887. szeptember 19-én.

Poppovits Dusán,
főszolgabíró.

3—2

Zombori kereskedelmi és iparbank kézálog-köcsönintézete.

Zálog-árverés

1887. évi október hó 21-én.

Mindazon **ékszerek és zálogtárgyak**, melyek **1887. évi szeptember hó 15-ig, azaz 1—860. számig** ki nem váltattak vagy át nem irattak (meghosszabbítottak), a zombori kereskedelmi és iparbank zálogköcsön-intézet helyiségében (Bikár Simon-féle ház) **délután 2¹/₂—4¹/₂ óráig tartandó nyilvános árverésen** eladatni fognak.

Fizetési halasztások legkésőbb **4 nappal** a kizűzött határidő előtt történhetnek.

Hogy az árverés napján minden zavarnak eleje vétessék, megjegyzendő, hogy azon zálogtárgyakat, melyeknek határideje már lejárt és az árverezésre kiszemeltettek, sem kiváltani, sem át-irni nem lehet.

Zomborban, 1887. szeptember 25-én.

Ifj. Radosavlyevits György,
üzletvezető.

3—1

2334. szám.

Pályázat.

Bács-Bodrogh megye Ada mezővárosában egy Rudolf trónörökös nevét viselő és magyar ajku tanulóttól illető ösztöndíj hely üresedésbe jöven, a községi képviselő testületnek flyó évi február hó 24-én, 40-ik számú közgyűlési határozata folytán ezen hely betöltése céljából pályázat nyitattik.

Felhívtnak tehát mindazok, kik ezen ösztöndíj hely elnyeréséért pályázni óhajtnak, miszerint az 1878. évi október hó 10-én kelt alapítványi oklevél értelmében a szülők illetőségét, vagyoni állapotát és adóképesességét, a fiunak erkölcsi magaviseletét és a tantárgyakbeli előmenetelt igazoló minősítvényükről szóló táblás kimutatással felszerelt kérvényüket **f. évi október hó 10-ig** a község elüljáróságának nyújtsák be.

Az évi ösztöndíj 175 frt o. é., mely az illető ösztöndíjasnak az illetékes tanintézeti félévi bizonyítvány alapján a községi képviselői gyűlés határozata folytán a községi főnök által félévenként utólagosan kiutalványoztatik.

Adán, 1887. szeptember hó 20-án.

Jablonszky József,
jegyző.

Kelemen János,
biró.

2—2